

giliai tikinti asmenybė. Ne kartą, pasitelkus išmintį, diplomatinius sugebėjimus, jam teko reguliuoti tautinius, religinius, kultūrinius santykius su kitataučiais, „reikalo labui“ pergudrauti įvairaus plauko okupantus, plėšikus, Vilniaus „valdytojus“. Ne kartą, nepaisant lenkų administracijos, vokiečių gestapo, lenkų AK pogrindžio ir raudonųjų saugumiečių grasinimų ir persekiojimų, kunigas gelbėjo Lietuvos patriotus, pokario metais rėmė partizanus, kalinius, ištremtuosius...“ (p. 4).

Paskutinius gyvenimo metus P. Bieliauskas praleido Valkininkuose, kur buvo išsiųstas (turbūt reikėtų sakyti „ištremtas“) 1949 metų pradžioje. Mirė 1957 m. gruodžio 21 d. Vilniuje, palaidotas Valkininkų bažnyčios šventoriuje. Neteko jam atgulti į numylėto Vilniaus žemele.

Šią vasarą, rugpjūčio 23-iąją, sukako 130 metų nuo P. Bieliausko gimimo. Tą sukaktį rugpjūčio 25 dieną Jiezne iškilmingai paminėjo jo kraštiečiai: buvo aukotos šventosios mišios, aptarti P. Bieliausko darbai ir naujoji dienoraščių knyga, applankytas jo gimtasis Slabados kaimas.

Živilė Ramoškaitė

ŽEMAIČIŲ KULTŪROS SAVASTYS:

Mokslinių darbų, kultūros apžvalgos tęstinis rinkinys, [t.] I (1): NUO VILNIAUS KALVŲ PRIE BAUBLIO SLENKSČIO, redaktorių kolegija: Virginijus Jocys (sudarytojas ir vyr. redaktorius) [ir kt.], Vilnius: Šilalės kraštiečių draugija, 2012. – 194 p. + 2 garso diskai (CD).

Praėjusiais metais pasirodė naujas, tęstinis tapsiantis leidinys, globojamas ir palaikomas Šilalės kraštiečių draugijos, *Žemaičių kultūros savastys*. Pirmasis jo tomas *Nuo Vilniaus kalvų prie Baublilio slenkščio*, kaip

pažymima tituliname puslapyje, susijęs su keliais svarbiais kultūros akcentais, kuriais buvo pažymėti praėję ir jau bepraeinantys metai: Žemaičių dienoms skirtais renginiais Vilniuje (2012.03.02–04), Muziejų ir Maironio metais 2012-aisiais ir Tarmių metais 2013-aisiais. Šis tomas, kaip skelbia ir jo pavadinimas, simboliškai paženklintas dar ir konkrečios Dionizo Poškos Baublilio šimtmečio sukakties – per visą knygą driekiasi įvairios su ja susijusios įdomybės.

Leidinių pradeda įvadinis prof. habil. dr. Viktorijos Daujotytės, pernai apdovanojamos Žemaičių šlovės žvaigžde, tekstas „Dėmesys prigimtajai kultūrai“, o tęsia į tris stambius skyrius padalytos įvairių autorių publikacijos. Pirmajame, pavadintame „Žemaičių kultūros tyrimai“, mokslo straipsnių forma skelbiami tarmės, regioninio teatro, žemaitiškų knygų ir garso leidinių tyrimai (doc. dr. Juozo Pabrėžos, prof. dr. Petro Bielskio, Tomo Petreikio publikacijos), nagrinėjamas simbolinis D. Poškos Baublilio paplitimas Lietuvoje (Virginijaus Jocio straipsnis). Antrajame skyriuje – „Žemaičių folkloras ir originalioji kūryba“ – daug vietos skiriama įvairiems folkloro judėjimo aspektams (doc. dr. Rūtos Vildžiūnienės ir dr. Loretos Sungailienės publikacijos), o prof. habil. dr. Daiva Vyčiniene, doc. Evaldas Vyčinas ir Povilas Girdenis dalijasi mintimis apie dvejų kompaktinių plokštelių, skelbiamų leidinio priede, atsiradimą. Įvairios informacijos nestokoja ir „Sukakčių, kronikos ir naujienų“ skyrius. Čia skelbiamas šiltas J. Pabrėžos tekstas, skirtas 2011 metais iš šios žemės iškeliavusiam kalbininkui Aleksui Girdeniui atminti, V. Jocys apžvelgia ir apibendrina turtingą daugiau nei dvidešimties metų Šilalės kraštiečių draugijos Vilniuje veiklą, trumpai pristato Šilalės rajono savivaldybės įsteigtos Dionizo Poškos premijos istoriją, išvardija jos laureatus, apžvelgia Žemaičių plento tiesi-

mo istoriją ir dabartinį muziejų, lankytinų vietų, nutolusių ne daugiau kaip penkiolika kilometrų nuo šio kelio, tinklą – tai Muziejų metams paminėti gimusi idėja. Edmundas Žalpys, Milda Ričkutė, Sigita Dacienė ir Inga Kriškčiūnienė prisimena ar pristato nemažai įsimintinų su žemaičių kultūra susijusių renginių, o dailininkas Kazys Kęstutis Šiaulytis publikuoja savo akvarelių, sukurtų keliaujant po Žemaitiją, ciklą. Šiame skyriuje rasime ir šešių žemaitiškų, Žemaitijai skirtų ar su ja susijusių naujausių leidinių anotacijas. Knygos gale skelbiamos santraukos iš viso net devyniomis kalbomis: lietuvių, žemaičių, latvių, čekų, lenkų, rusų, vokiečių, prancūzų, anglų. Negalima nepaminėti turtingos ir puikios kokybės vaizdinės leidinio dalies – daugybės tvarkingai aprašytų spalvotų ir paprastų nuotraukų, kitų iliustracijų. Labai gražus ir praktiškas sumanymas – paskutiniuose leidinio puslapiuose paskelbti dvejų metų kalendorius, skirtus Lauryno Ivinskio *metskaitlių* 200-osioms metinėms, primenančius taip pat ir Tarmių metus, D. Poškos Baublio, Maironio garbingas sukaktis. Atsivertus pačią knygą pabaigą, kurioje palikta keletas tuščių lapų skaitytojo užrašams ir įtaisytos dvi mielais kalvio darbų fragmentais padabintos kompaktinės plokštelės („Žemaičiūse“ – eilės Alekso Stanislovo Girdenio, muzika ir atlikimas Povilo Girdenio; „Raseinių krašto dainos: 1 rinkinys“ – atlieka folkloro ansamblis „Visi“), šmėkštelėjo mintis, kad leidinys „veržiasi“ ir netrukus gali tapti parankine stalo knyga kiekvienam žemaičiui, branginančiam savąjį kraštą ir jo kultūrą.

Aušra Žičkienė

LIETUVIŠKOS DAINOS:

[Kompaktinė plokštelė], įrašė folkloro ansamblis „Gilė“, Kaunas: „Gilės“ įrašų studija, 2012–2013. – 22 dainos.

„Dainuoju laimei arba nelaimi, linksmiuos visad, nedrebu baimėj“ – XIX šimt-metyje kunigo Antano Juškos išgirsta ir užrašyta (o gal ir paties sukurta?) panemu-nių linksmojo varguolio daina „Būk sveikas linksmas“ yra tapusi Kauno Jono Pauliaus II gimnazijos (buvusios „Ažuolo“ viduri-nės mokyklos) žygeivių ir folkloro klubo „Gilė“ himnu. Pats klubas įkurtas 1994 metais mokytojo Dobilo Juškos (gražus sutapimas!), kuris savo ruožtu yra žinomo labai darbštaus XX a. Betygalos kraštotyri-ninko mokytojo Antano Juškos sūnus. Toks pavardžių ir pomėgių susipynimas sukelia netgi anekdotiškų tautosakinių situacijų, kai kartais „laike pasimetę“ žmonės pradeda klausinėti, iš kur čia atsiradęs kunigo Antano sūnus...

Lituanisto sūnus D. Juška yra fizikos ir astronomijos mokytojas metodininkas, ne-formaliojo ugdymo (folkloro krypties) eks-pertas, taip pat liaudiškų muzikos instru-mentų meistras, jau antrą dešimtį metų su savo mokiniais nakvojantis po žvaigždėmis vasaros žygių po Lietuvą metu, Pašventupio etnografinėje sodyboje, Dubysos regioniniame parke, organizuojantis kūrybines jaunimo stovyklas, į kurias šalia kauniš-kių mielai buriasi ariogališkiai, o į Rasos šventes atkeliauja bičiuliai net iš Zarasų bei kitų tolimesnių vietovių. Daugelį da-lykų, ne tik šventes, klubo ir ansamblio nariai pasidaro patys: vaikinai išmoksta gaminti muzikos instrumentus, merginos siuvasi tautinius drabužius, audžia juos-tas. Smagiai besidarbuojant ir bičiuliškai bendraujant daugeliui tas buvimas tampa gyvenimo būdu, tad yra ir tokių, kurie, užaugę ir baigę mokslus, vis tiek būna